

FIIA 23/2017

COMMENT

Jyrki Kallio
Ulkopoliittinen instituutti

Vahva ja itsevarma Kiina: Puoluekokouksen pöly alkaa laskeutua

Kommunistisen puolueen kokous viestitti maailmalle, että Kiinasta on tulossa voimakas valtio, jonka poliittis-taloudellinen malli kelpaa vientituotteeksi. Kokous kertoi myös Kiinan johdon järjestäytyneisyydestä, vakaudesta ja yhtenäisyydestä.

Viime viikolla päättyneen Kiinan kommunistisen puolueen (KPK) 19. puoluekokouksen tulokset heijastavat tilannearviota, joka esitettiin Kiinan kansallista turvallisuutta koskevassa sinisessä kirjassa vuonna 2014. Sen mukaan maailman ja kiinalaisen yhteiskunnan myllerrys edellyttää toimia vakauden ylläpitämiseksi. Parhaimpina vakauden takeena nähdään puolueen joht asema, jota vahvistetaan parhaiten keskittämällä valtaa yhden henkilön käsiin. Kiinan johto vaikuttaa lisäksi uskovan, että Neuvostoliiton romahtamisen syy oli kommunistisen puolueen itseluottamuksen puute, joka sai puoluejohdon antamaan periksi ulkoisen painostuksen edessä.

Kaiken tämän seurauksena Xi Jinpingistä on tehty KPK:n johdon ydin, ja puoluekokous jatkoi hänen asemansa pönkittämistä. Xi on tuonut kielenkäyttöön ”kiinalaisen unelman”, luottavaisen vision Kiinan kansallisesta uudelleenheräämisestä vuoteen 2049 mennessä. Puoluekokous vahvisti tätä visiota.

Puoluekokouksen tulokset, mukaan lukien Xin kolmituntinen puhe, antavat viitteitä Kiinan ideologisen, kotimaisen ja ulkopoliittisen kehityksen suunnasta lähivuosina. Niiden pohjalta voidaan myös tehdä arvioita KPK:n kollektiivisena pidetyn johdon sisäisestä dynamiikasta.

Puoluekokous osoitti Kiinan kääntyneen ideologisesti vasemmalle. Kokouksen teemahan oli:

”Älkäämme unohtako alkuperäisiä ihanteitamme!” Xi toisti puheessaan vanhan maolaisen iskulauseen, joka vaatii niin puolueelta, hallinnolta, armeijalta, kansalta kuin tiede- ja koulutussektorilta kuuliaisuutta puoluejohdolle. Xin ideologinen luomus, aate uuden aikakauden sosialismista kiinalaisin erityispiirtein, kirjattiin KPK:n peruskirjaan. Uudessa aaterakennelmassa paino on sanalla sosialismi. Tästä voidaan päätellä, että sekä puolueen sisäinen kuri että puolueen ote yhteiskunnan eri sektoreista vahvistuu.

Uuden aikakauden on määrä toteutua kahdessa vaiheessa. Ensimmäinen vaihe alkaa vuonna 2021, kun ensin saatu aikaan ”kohtalaisen hyvinvoiva yhteiskunta”. Vaihe päättyy vuoteen 2035, jolloin sosialistinen modernisaatio on viety Kiinassa loppuun, maan pehmeä valta on kasvanut, ja ympäristön tila on parantunut niin, että maa ansaitsee mainesanan kaunis. Jälkimmäinen vaihe liittyy kiinalaisen unelman toteutumiseen. 2050-luvulla Kiina kuuluu maailman johtaviin valtioihin, ja sillä on maailmanluokan asevoimat.

Sijoittamalla ”vahvan Kiinan” synnyn vasta vuosikymmenten päähän Xi halusi hälventää Kiinan nousun synnyttämiä pelkoja. Ajoitus voidaan tulkita myös niin, että Xi tunnusti Kiinalta puuttuvan vielä pitkään muita kuin retorisia keinoja asemansa vahvistamiseksi. Xin

mukaan kansainvälinen rauha ja vakaus ovat jatkossakin Kiinan päämääränä. Hän vaati kansainvälisen järjestelmän demokratisoimista eli moniäänisyyden vaalimista. Xi sanoi, että Kiinan keskinäiseen hyötyyn perustuvan naapuruuspolitiikan ytimenä on silkkitiehankeiden verkosto. Verkoston perimmäinen päämäärä on Euraasian talouskeskittymien, Kiinan ja EU:n, sitouttaminen toisiinsa. Näiden hankkeiden painoarvo onkin varmasti kasvussa.

Kiina vaikuttaa uskovan, että sen kehitysmalli kelpaa vientituotteeksi. Xin mukaan Kiinan malli sopii valtioille, jotka haluavat nopeaa taloudellista kehitystä ilman, että niiden tarvitsee luopua poliittisista tai kulttuurisista erityispiirteistään.

Edellisistä puoluekokouksista poiketen poliittisen järjestelmän reformia ei tällä kerralla mainittu, kuten ei myöskään perustuslaillisuutta. Vielä 2012 Hu Jintao korosti, että KPK:n pitää toimia Kiinan perustuslain puitteissa. Xin puheessa demokratia tarkoittaa ”neuvoa-antavaa demokratiaa”, ja lakiin perustuva hallinto on alisteinen puolueen johtoasemalle. Tämä merkitsee vaikeita aikoja Kiinan kansalaisyhteiskunnalle, jonka liikkumavapaus pienenee edelleen.

Xin mukaan yhteiskunnan perustavanlaatuisin ristiriita on se, että tuotantovoimat eivät kykene vastaamaan ihmisten hyvän elämän tarpeeseen. Tämän

---

Ulkopoliittinen
instituutti

Kruunuvuorenkatu 4

PL 400

00161 Helsinki

Puhelin

---

(09) 432 7000

Fax

---

(09) 432 7799

www.fiia.fi

Ulkopoliittinen instituutti on riippumaton tutkimuslaitos, joka tuottaa korkeatasoista tutkimusta poliittisen päätöksenteon ja avoimen keskustelun tukemiseksi niin kotimaassa kuin kansainvälisestikin.

Korkean laadun varmistamiseksi ainakin kaksi asiantuntijaa lukee ja kommentoi kaikkien instituutin julkaisujen käsikirjoituksia. Julkaisut käyvät lisäksi läpi ammattimaisen kielitarkastuksen ja editointiprosessin. Julkaistavat näkemykset ovat kirjoittajien omia.

vuoksi teollisuustuotteiden laatua pitää parantaa ja innovointia lisätä. Puoluekokouksessa toistuivat sanat ”loppuunsaattaa” ja ”syventää”. Esimerkiksi valtionyritysten ja rahoitusjärjestelmän reformeja tulee syventää. Ei kuitenkaan näytä siltä, että odotukset suuremman roolin sallimisesta markkinavoimille olisivat toteutumassa. Xi ei myöskään maininnut velkaongelmaa lainkaan. Näyttääkin siltä, että merkittäviä talousreformeja ei ole lähivuosina odotettavissa.

ККР:n politbyroon pysyvän komitean jäsenten joukossa ei ole yhtään seuraajaehdokasta Xille. Voi olla, että ehdokkaita nousee politbyroosta ennen seuraavaa puoluekokousta vuonna 2022, mutta on myös mahdollista, että Xi jatkaa puolueen johtajana vielä toisen kautensa päättymisen jälkeenkin. Vuoden 2035 välitavoite vaikuttaa räätälöidyn Xille, jolle kiinalaisen unelman toteutumisen näkeminen omin silmin jäänee haaveksi.

Puoluekokouksen tuloksena Xi on vahva johtaja mutta ei yksinvaltiias. Tämä on pääteltävissä kahdesta seikasta. Ensinnäkin kokouksessa vältettiin horjuttamasta olemassa olevia valtarakenteita näkyvästi. Toiseksi tapa, jolla Xin aate kirjattiin ККР:n peruskirjaan, ei riitä tekemään hänestä Mao Zedongin verois-

ta tai edes toiseksi merkittävintä johtajaa Maon jälkeen.